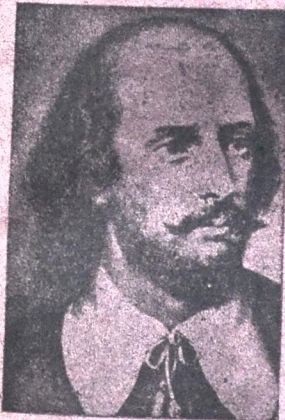




ჰშირა, 24 აპრილი **ფახი**
№ 17 — 1916 **10 კ.**

წელიწადი
მ ე ო თ ხ ე

შიილმა ხელის მოწმია 1916 წ. შურ,
 "თეატრი და ცსოვრება"
 წელიწადი მეოთხე. (იხ. მე-4 გვ).



უილიამ შექსპირი
 ზგლისის სახელგანთქმული მსოფლიო
 დრამატურგი
 გარდაცვალებიდან 300 წ. შესრულე-
 ბის გამო).



დასახურებული მსახიობქალი
მ. მ. საფაროვა-აბაშიძისა
 (ამ ქამად ავიდა)



მიგუელ ხერვანტესი
 ისპანიის სახელგანთქმული მწერალი
 „ლონკინოტის“ დამწერი,
 (გარდაცვალებიდან 300 წ. შესრულე-
 ბის გამო).

ორშაბათს, 25 აპრილს, სახალხო სახლში



პამლეტი (ი. ზარდალიშვილი)

უ. შვესპირის გარდაცვალებიდან 800 წ. შესრულების გამო.



№ 17

რედაქციის განცხადება

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ. ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპანი“ სტამბაში ყოველ ჟამს. ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. — ხელთნაწერები საქართველოსამებრ შესწორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანი“ სტამბის კანტორაში — დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41. მისამართი: Тифლისь, Ред. „Театри да Цховреба“ Ис. Имедашвили

წელიწადი
მ ი ა თ ხ ე

№ 17

ქ მ ი რ ა, 24 აპრილი

1916 წ.

24 აპრილი

ქართული
თეატრის
ტრაგედია

ბასრა ხმალი გქონდეს — ვერ
კი აქრევიებდეს, სამშობლო
გქონდეს — თავშესაფარი კი გე-
ნატრებოდეს, ერი შემოგყუ-
რებდეს — პირში წყალჩაყენებული კი ვერას
ეუბნებოდეს, — განა უდიდესი ტანჯვა არ არის?!
და დღეს სწორედ ასეთ მდგომარეობაშია
ქართული თეატრი...

მოთხოვნილება დიდი და — მიმწოდებელი
ან არა, ან უკბილო!..

როდესაც წარმოიდგენ, რომ ეროვნული
ეკლესიის, სკოლისა და ოჯახის დამკარგვე-
ლი ქართველი დღეს მელპომენის ტაძარს-
ლა მისჩერებია და მუნ კი მადლიან სამსახურის
მაგიერ ხშირად პაპულობაა, გული ბოღმით
გვესება...

იქნება სთქვათ ნიჭიერი და მკოდნე ქუ-
რუმნი, სცენის ნამდვილი ოსტატნი არ მოგ-
ვეპოვებიანო?

ღირსეული და საამაყო მსახიობნი გვეყე-
ნან, მაგრამ უღირს მდგომარეობაში ჩაყენ-
ბულნი თავის ხელოვნებასაც უღირს ჰყ-
ფენ...

ხალის-დაკარგულნი, გულგატეხილნი ან
აქეთ-იქით იქსაქსებიან, ან ხელჩაქნევით-
ლა „თამაშობენ“.

დღეს ეს მოვლენა თუ საჩოთაროა, ხვალ
სამწუხარო და თავსაცემი გაგვიხდება..

არა თუ თბილისში, თითქმის ყველგან —
ქუთაისში, ბაქოში, ბათუმში, ქათურაში, ხა-
შურში თუ სხვაგან, ფრიად არა სასურველ

პირობებში იმართება ეგრედწოდებული წარ-
მოდგენები...

და ვაი ამ წარმოდგენებს!
არც მხატვრობა, არც ხელოვნება, არც
ესთეტიური სრულქმნა...

ყველაზე მეტად კი თბილისის დრამა-
ტიული დასი და აქაური ქართული თეატრის
საზარელ პირობებში...

ან კლუბში პაპულობა — ან ერთის შე-
ბერვით კლასიკურ-ისტორიულ პიესათა მოფი-
ფიშება!..

ფაფა ხომ არ არის!..
საქიროა ჩვენი თეატრის აღდგენის სვე-
ბედს უფრო ბეჯითი ყურადღება მიექცეს...

კულტურულ საზოგადოებათა კავშირიც
მოვალეთ ამ საქმეზე იზრუნოს რამე...

უბრალო საუბარი
უბრალო მკითხველთან

V

ჩვენ დავინახეთ, რომ კავკასიის ერთა
წარმატებისა და კეთილდღეობისათვის აუცი-
ლებელ პირობას წარმოადგენს სრული თანხ-
მობა და ძმურ-მეზობლური განწყობილება
ამ ერთა შორის. სომეხთა მსხვილი ბურჟუაზია
ანუ პლუტოკრატია არღვევს და ფეხქვეშა
სთელავს ამ მეგობრულ ურთიერთობას და
თანხმობის ნაცვლათ უთანხმოება დღითი დღე
იზრდება და ღრმავდება.

შედეგები იმ ვიწრო ნაციონალისტური

პოლიტიკისა, რომელსაც ჩვენში სომხის პლუტოკრატიი აწარმოებს, დემოკრატიის წრეებშიაც გადადის და დაუნდობლობა, სიძულვილი და მტრობა ფართო მასსაშიაც იკიდებს ფეხს.

როგორ, რა გზით, რანაირათ უნდა შეეზღოძოლოს ქართველი ხალხი სომხის პლუტოკრატიის მავნებელ პოლიტიკას?

საკუთარი ბურჟუაზიის გაძლიერებით, ჰეიქრობს ბევრი.

მე რომ მკითხოთ, სომეხ-ქართველთა შორის ურთიერთობის გამწვავება სწორეთ იმის შაჩვენებელია, რომ ქართველი ბურჟუაზია იზრდება და მსხვილდება.

რაც უფრო გაიზრდება ჩვენი ბურჟუაზია, ეს ურთიერთობაც უფრო გამწვავდება და აშკარაც არის, რომ ეს ასე იქნება.

მსხვილი ბურჟუაზიის დროშა ნაციონალისტურია. სწორეთ ეს დროშა უკავია ხელში სომხის პლუტოკრატიას და ამ დროშით სთესავს ის ეროვნულ შუღლსა და მტრობას ჩვენში.

და როდესაც ჩვენი პლუტოკრატია ამავე დროშას დაიჭერს ხელში, მაშინ ის ძმობასა და ერთობას განამტკიცებს?

საიდან სადაო, წმინდაო საბაო!

ბურჟუაზია ყველგან ბურჟუაზიაა, მისი იდეალი, მისი მიმართულება ყველგან ერთნაირია და ჩვენი მსხვილი ბურჟუაზია იმგვარსავე პოლიტიკას აწარმოებს, როგორსაც სომხის პლუტოკრატია.

— მაშასადამე ჩვენი ბურჟუაზიის გაძლიერება სასურველი არა ყოფილა?—

იკითხავს უბრალო მკითხველი.

მე ამას არ ვამბობ.

პირიქით ჩვენი ბურჟუაზიის გაზრდა და გაძლიერება ფრიად საჭიროა, მაგრამ იმიტომ კი არა, ვითომ ის ზეთის ხილის ტოტს მოუტანდეს კავკასიის ერებს.

ეროვნული ბურჟუაზიის გაზრდასთან ერთად იზრდება ეროვნული სიმდიდრე, ვითარდება ერის საწარმოვო ძალა, იზრდება მუშა ხალხის შეგნება და ჩამოყალიბება, ღრმადდება და ვითარდება კლასობრივი ძალა და ყველა ეს კი ერთათ აღებული მთელი ერის მომ-

ვლისათვის ფრიად დიდ მნიშვნელოვანია.

აი ამიტომ არის საჭირო ჩვენი ბურჟუაზიის გაძლიერება.

უბრალო მკითხველის თვალში ბურჟუაზიის მიზანი, გზა და ხიდი მარტო ხალხის ყვლეფაა; სომხის ბურჟუაზია გაყვლეფავს ჩვენს ხალხს, თუ თავისი საკუთარი, — ეს სულ ერთია უბრალო მკითხველის წარმოდგენით:

ოსმ-ნა და ალია ორივე თათარია.

ნამდვილათ კი ეს ასე არ არის, რაც ძალიან კარგათა აქვს გამოარკვეული და შეგნებული სომხის დემოკრატიას.

აილეთ შავი ქვის წარმოება ჩვენში.

ის უმთავრესად უცხო ბურჟუაზიის ხელშია; აქ არიან ფრანგები, გერმანელები, ინგლისელები. მოგებულ კაპიტალს ესენი ჩვენში კი არა ტოვებენ, არამედ აგზავნიან თავთავის სამშობლოში ე. ი. ქართველებს ჰყვლეფვენ და თავის ქვეყანას კი ჰმატებენ.

ქართველი ბურჟუაზიაც რასაკვირველია ქართველი ხალხის შრომით შეიძენს სიმდიდრეს, მაგრამ ამ სიმდიდრეს ის აქვე საქართველოში დასტოვებს და ამ გზით ეროვნული სიმდიდრე გაიზრდება.

ინგლისელი გაყვლეფავს ქართველს, სომეხს თუ ისევ ქართველი, ამ გაყვლეფილისათვის, რასაკვირველია, სულ ერთია, მაგრამ მთელი ქართველი ერის მომავლისათვის კი სულ ერთი არ არის.

მშრომელი ხალხის იდეალია სრული თანასწორობა და ერთობა საერთო შრომაზე დამყარებული.

დიდი კულტურა, დიდი ტეხნიკა და დიდი ეროვნული სიმდიდრე, — აი რა არის საჭირო ასეთი წყობილების არსებობისათვის.

თავისთავათ ცხადია, ამ ეროვნულ სიმდიდრეს ჰქმნის მუშა ხალხი, მაგრამ მას ისაკუთრებს ბურჟუაზია და აგროვებს.

და მრავალ ეროვნულ სიმდიდრეს კი როცა იქნება ისევ მთელი ერი დისაკუთრებს და გამოიყენებს.

რა მნიშვნელობა აქვს ამ გარემოებას სომეხ-ქართველთა ურთიერთობაში, ამას ახლავე დავინახავთ.

სომხის მსხვილი ბურჟუაზიის ვიწრო ნა-

ციონალისტური პოლიტიკის წინააღმდეგ შეერთებულის ძალით უნდა გაილაშქროს სომეხ-ქართველთა დემოკრატია.

კავკასიის ერთა შორის მეგობრული კავშირის განსამტკიცებლათ აუცილებლად საჭიროა, კავკასიის ერთა დემოკრატიის ერთათ, თანხმობით მოქმედება. ამ თანხმობას, ამ ერთათ მოქმედებას სამწუხაროთ ისევე სომხის დემოკრატია დალატობს და, როცა კი საერთო კეთილდღეობა მოითხოვს სომხის პლუტოკრატიის წინააღმდეგ გალაშქრებას, სომხის დემოკრატია თავის პლუტოკრატიას ემხრობა და ქართველ დემოკრატიას ზურგს შეუბრუნებს ხოლმე.

სომხური დემოკრატიული „პაიქარი“ არ უარჰყოფს, რომ სომხის დემოკრატიის უბანი — ავლაბარი საქალაქო არჩევნების დროს სოლოლაკელთა კარნახს ემორჩილებოდა.

გაზეთი ამ მოვლენას სომხის დემოკრატიის პოლიტიკური და საზოგადოებრივი შეუგნებლობითა ხსნის.

ჩემის აზრით კი მიზეზი უფრო ღრმა არის.

სომხის დემოკრატია ჩვენში მოკლებულია საკუთარ სამშობლოს; საკუთარ სამშობლოსავე მოკლებულია ჩვენში მცხოვრები სომხის მსხვილი ბურჟუაზია.

სომხის მსხვილი ბურჟუაზია ჩვენში აგროვეს ეროვნულ სიმდიდრეს და ცოტათ თუ ბევრათ დღესვე ეხმარება სომხურ საქმეებს.

ყოველივე ეს იმდენათ აკავშირებს საკუთარ სამშობლოს მოკლებულ სომხის პლუტოკრატიას და დემოკრატიას, რომ დემოკრატია ვერ ახერხებს პლუტოკრატიის წინააღმდეგ გალაშქრებას და, როცა საერთო მშვიდობიანობა ითხოვს ქართველი დემოკრატიის გვერდში ამოდგომას სოლოლაკელთა წინააღმდეგ, სომხის დემოკრატია ქართველ დემოკრატიას შავ კენჭს აწვდის მეგობრობის ნაცვლათ და საკუთარ პლუტოკრატიას კი თეთრს.

ამ გვარად სომხის დემოკრატია ნებაყოფლობით თუ უნებლიეთ იზიარებს და ემხრობა იმ შუღლისა და მტრობის მთესველ პოლიტიკას, რომელსაც ჩვენში სომხის პლუტოკრატია აწარმოებს.

ასე იყო დღემდე.

თუ მივიღებთ მხედველობაში იმ გარემოებას, რომ სომხის სამღველოება ძლიერია და ვიწრო ნაციონალისტური, რომ ის განსაკუთრებულ როლს თამაშობს სომეხთა ცხოვრებაში, დიდი გავლენაც აქვს მოპოვებული სომხის დემოკრატიაში, ამ დემოკრატიის პოლიტიკის შეცვლის იმედი არ უნდა ვიქონიოთ ახლო მომავალში მაინც.

ჩვენ თუ სომხის დემოკრატიისაკენ წავიწიეთ და მან ჩვენსკენ წამოწევის მაგიერ საკუთარ პლუტოკრატიას მიაშურა, ამით ფონს ვერ გავალთ და სასურველს მიზანს ვერ მივაღწევთ.

მე კერძოდ უფრო მეტ იმედს ვაძყარებ თათრებისა და რუსის დემოკრატიაზე.

თუ ჩვენი და სომხის დემოკრატიის თანხმობით მოქმედებას ზემოთ დასახლებული მიზეზები აფერხებენ, სამაგიეროთ ჩვენი, რუსისა და თათრების დემოკრატიის ერთათ, თანხმობით მოქმედებას არაფერი არ ელოდება წინ.

საჭიროა მხოლოდ მეტი მუშაობა და მეტი შეგნების შეტანა თათრების დემოკრატიაში.

რასაკვირველია აქედან ის დასკვნა კი არ უნდა გამოვიყვანოთ, ვითომ ჩვენთვის საჭირო აღარ იყოს კავშირი სომხის დემოკრატიასთან, — ფრიად საჭიროა და სასურველი და რა გზასაც უნდა ადგეს სომხის დემოკრატია, ჩვენ მაინც მუდამ და ყოველგან ამ კავშირის საჭიროებაზე უნდა ვუთითებდეთ მას.

ვ. ჯ. მთელი

მეფე ვარ, ლირი!..

მეფე ვარ, მეფე! მეფე ვარ, ლირი დღეს უსახლკარო და უბინაო დავძრწი, დავძებ მკუდრო სავანეს, რომ სული სადმე დავაბინაო!.. თუმც დღეს ის არ ვარ, რაც გუშინ ვიყავ და დღეს რაცა ვარ — არც ის ვიქნები, ხვალ, ზეგ, შემდეგში არარად ქმნილი არარაობად გარდავიქმნები; თუმცა დღეს ჩემს ბედს — არარაობას უტყრემლოდ ვგლოვობ, უტყრემლოდ ვტირი, მაგრამ იცოდეთ, მე მაინც დღესაც წარბეუხბრელი მეფე ვარ, ლირი!..

ვეფხო-ფშაველი

ვალ-გადუნდელი *)



მოსვენება მხლოდ მკვდრებს შუაფურის, ცოცხლებს კი გარჯა და ტანჯვა!..

სემორე მოუგანილი სიტუაციები იმ კაცმა სთქვა, რომელსედაც თქმის სხვისა მახიარებელი მოკვლა უზიარებელიო!

ეს კაცია ვალერიან გუნიან!

რომელ ქართველს არ გაუგონია სახელი მისი, რომელ საზოგადოებრივ ასპარეზზე არ უნახავთ იგი?!

80-იან წლებს აქეთ იგი ჩვენს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მხურვალედ მონაწილეობს, როგორც საზოგადო მოღვაწე, მწიგნობარ-მწერალი, დრამატურგი და მსახიობი—უგელგან მუშაობით, მუდამ თავგამოდებული, დაუღალავი...

გ. გუნიანს მოღვაწეობის შესახებ ჩვენ უკვე წერილი გვქონდა მოთავსებული წინა წლის „თეატრი და ცხოვრება“-ში (1910 წ. № 8) და მის ბიოგრაფიულ ცნობებს აქ აღარ გავიმეორებთ, მოკლედ კი აღვნიშნავთ, რომ თითქმის 35 წელიწადია, რაც იგი ჩვენი ერის წინსვლასა და გამოფხიზლების საქმეს ემსახურება..

ამ საერო სამსახურში წელთა სიმრავლით

ჭადარით შეიმოსა, გარნა შეუსვენებელი მუშაობით იმდენი მაინც ვერ შეიძინა, შავი დღისთვის თავი თვისი უზრუნველ ეყო...

მთელი მისი ქონება შესამრდა გაზეთსა და წიგნთ გამოცემლობას...

იგი ერთი თვალსაჩინო ნამამკლარი შვილთაგანია ჩვენი ქვეყნისა..

გ. გუნიან იყო, რომ ჩვენს დრამატულ ლიტერატურას სამოცამდე პიესა შესძღვნა, ორიგინალური თუ გადმოკეთებული-თარგმნილი.

გ. გუნიან იყო, რომ როდესაც ქართველ ხალხში სურათებიან და სასარგებლო ცნობათა მიმწოდებელი წიგნების უწყალობა არ იყო, იგი მთელი ათი წლის განმავლობაში ეოველ წლიურად ადგენდა და ბეჭდავდა გეგმა ტანიან დასურათებულ ლიტერატურულ კაფენდრებს, გემოიანად შედგენილს, და საქართველოში ათი-ათასობით ჰფენდა..

გ. გუნიან იყო, რომ 1896 წ., როდესაც ქართველებს მხოლოდ ერთი დღიური გაზ. „ივერია“ გვქონდა, ისიც თითქმის უფრო მწიგნობარ-მადალ საზოგადოებისთვის სელმისაწვდენი, მან დაასრსა სახალხო გაზეთი—„სახალხო ფურცელი“, რომელიც ბოლოდ ქართველი ეროვნული დემოკრატიის ორგანოდ გადაქცა და დღეს მისი მომდევნო გაზეთი საკმაოდ გავრცელებულ გამოცემად ითვლება...

გ. გუნიან იყო, რომ საზოგადო-სახეობრივად იმით, ერის დღესასწაულთა თუ ცხოვრათ, ქვეყნის ჭირვარათა გამომხატველ წვეულებათ დიდის მოხერხებით ხელმძღვანელობდა...

ხოლო როგორც მსახიობი, ინტელიგენტი, მუდამ ფხიზელი მსახიობი, სტენის თანხანი, დასის შემდგენ-გამტე—იგი ხომ საუფველთოდ ცნობილია...

გამუდმებულმა მუშაობამ, სამშობლო სტენის მძიმე ზიარებებმა, ჩვენებურმა საზოგადოებრივმა გაუტანლობა-კინკლაობამ თითქმის სსეულებრივ მოჭხარეს, მაგრამ სულით, გულით დღესაც უაბუკურის რწმენითა და მამულიშვილური გძმობით გასულდგმულებული ჩვენის ქვეყნის წინსვლელლობისთვის თავგამოდებულთა ბანაკში სდგას...

და ნუ თუ ვალს აღარ გადავუხდით! ჩვენი საზოგადოება—ხალხი მუდამ გუშ

*) ეს წერილი ვასული კვირის ნომერში ვერ მოთავსდა.

უხვად ავიღოვებს ხელზე თავის ნაამაგდარ შეიღო და, იმედია, არც ახლა დაიწევს უკან...

ოდონდ ვისურგოთ... დაე, თოფ-ზარბაზნების ჭეკა-ჭეხილში ჩვენი სადღესასწაულო ხმაც გაისმას, ხელფანების ქურუმისადმი გულ-თბილად მიძღვნილი... ამითა კიდევ ერთხელ ვამცნოთ დაქანებულ გულის ადამიანთ, რომელთაც თითქმის მთელი მსოფლიო სისხლის ტბად გადააქციეს, რომ ბოლოს მაინც ხელფანება და მისი ქურუმი ადამილებენ ადამიანთ...



ქართველთა ძენო, ჩვენი წინსვლის მონატრენო და ხელფანების უველა ჭეშმარიტნო თავუანის მტემელნო, შემოკრებით და მოწიწებით ხატივი ვსტეთ იმას, რომელიც მარად არა თუ სიტყვით, არამედ საქმიანად გვიმტკიცებდა, რომ საქვეყნო შრომისა და მუშაობის ჟამს ამოსვენება მხოლოდ მკვდრებს შეჭფერის, ცოცხლებს კი გარჯა და ტანჯვაა. ჩვენის სოფარულით ტანჯვა შეგუშუბუქით, ხელგ გარჯაკი გაუარკვეთ ჩვენსავე საქეთილოდ...*)

იოსებ არიმათიელი



*) ეს წერილი დასაბუღდათ გამზადებული გვერდნა, როდესაც გაზ. „საქართველო“-ში წავიკითხეთ შალვა დადიანის წერილი ამავე საგნის შესახებ. პატივცემული ავტორი გვიჩვენებს, საშემოდგომოდ გაიმართოს ზვ. გუნიას სამადლობელი საღამო“. ჩვენის აზრით, მიუხედავად დღევანდელი პირობების, ვ. გუნიას მოღვაწეობის აღნიშვნა უფრო ფართოდ უნდა მოეწყოს და ზსში მთელმა საქართველომ მიიღოს მონაწილეობა.

ი—ელი

ორშაბათს

ჩვენს ქალაქში ბევრი სულით ავადმყოფი დაღის თავისუფლად. ამათვის არავინ ზრუნავს.

ორშაბათი მძიმე და სახიფათო დღეაო სამოგზაუროთ, მაგრამ არ დავერიდე, უფრო კი ვერ დავერიდე, რადგან საქმე მიწვევდა და ორშაბათს, აღდგომის მეორე დღეს, საღამოს 6 საათი იყო, რომ ქალაქისკენ წამოვედი.

ოთხი ვერსის მანძილი კიდევ დამრჩა გასავლელი ქალაქამდი და ბინდი უკვე წამოწვა. არც დამწვია ვინმე მგზავრი, არც ვისმე მე დავწევია და არც არავის წინ შევხვედრივარ.

მუდროვებას მხოლოდ რიონის შხულილი არღვევდა...

წინ ფეხის ხმა მომესმა. ახლოსაა. არ გასულა წუთიც და ვიცანი ერთი სულით ავადმყოფი, რომელსაც ქალაქის ქუჩებში ყოველ დღე ვხვდები. ის მაღალია, ახოვანი და მერე გიჟი... ღამე, მარტო-მარტო, გიჟის შეხვედრა... აა! როგორია?!... გაგონილიც მქონდა—სწორეთ ამ გიჟა ამას წინად ვიღაცას თავი გაუპო კეტითაო.

გზა გადამიქრა, მიცნო.

— აბა, ბატონო მ—ო, გავაბოლოთ! პაპიროსი გაქვთ?!...

— როგორ არა!—მივაწოდე მალე პაპიროსი და ასანთს გავკარი...

ჯერ ბნელაშივე ვამჩნევდი მის ამღვრულ თვალებს და ახლა, სინათლეში უფრო გავარკვეე, როგორ მაქყეტდა ამ თვალებს...

— სეირნობთ!—მკვახეთ და მკაფიოდ ჩამკითხა.

— არა, სოფლიდან მოვდივარ. თქვენ?

— მე რა?—მე აი, წამოვედი, ტანი უნდა დავიბანო.

— შე კარგო კაცო, ტანის საბანად ამ სიშორეს. ქალაქში სულ რიონი არ არის?!...

— სწორედ იმ კეკაზე ვარ, რომ ქალაქში გაბინძურებულ წყალში ტანი ვიბანო. აქ სუფთაა წყალი. წამოდი შენც, ვიბანაოთ ერთად.

მაგრად ხელი ჩამკიდა მკლავში. ვიგრძენი, რაც ღონე ჰქონდა

— მე არა, ვერ ვიბან, გაოფლიანებული ვარ... გავცივდები... მერე საქმეცა მაქვს, მეჩქარება.

— რას ჩმახავ, ოფლს ცივი წყალი გაცლის... თუ გეჩქარება, მით უკეთესი:— ცურვით უფრო მალე არ ჩავალთ ქალაქში? წამოდი!..

— ცურვა არ ვიცი...

— არ იცი—მე ვიცი! მხრებზე შეგისვამ და ისე მიგაცილებ სახლამდი...

რა გუნებაზე დავდგებოდი მეშინოდა გაყოლისა, მეშინოდა გაძალეის კიდეც უფრო. და გაძალეა რომ არ შემეძლო, ვგრძნობდი. ღონით დამძლევედა. ძალაუნებურად ნებას დავუყვი. მალე ჩავედი მდინარის ნაპირას.

— აბა, გაიხადე, გავგრილდე!..

თითონ ერთს წამს გაიხადა ტანთ. მის კვრივს კუნთებს ვამჩნევდი უფრო გრძნობის თვალთ, თუმცა ნახევარი მთვარეც საქაოლ ანათებდა და ვხედავდი, ვატყობდი, რომ ფუჭი იყო ჩემი გაძალეა.

— მე მხათა ვარ, რას შერები, არ მოლიხარი!..

— ახლავ, ცოტა ოფლი შემაშრეს...

— არა, ოფლი სისულელეა. შენ იქნება გეშინია მართლმ, რომ მე ცურვა არ ვიცი. აბა, მიყურე!

გადახტა. არ გასულა ორი წამი...

— მე აქა ვარ!.. დამიყვირა მდინარის მეორე ნაპირიდან.

დრო ახლა შექონდა. უცბათ წამოვხტი და მოუსვი ქალაქისკენ.

— მომატყუე! აბა, ვნახოთ, შენ ფეხით, მე ცურვით. წინ დავიხვდები!..

გავგრბოდი. ისიც გადმოხტა წყალში, თან ხშირად წამოიყვირებდა:— მომატყუე ვითამ!— წინ დავიხვდები!— ვერ წამიხვალ!—

ამ ძახილით ვგრძნობდი მართლაც, რომ ის ჩემზე წინ იყო, უახლოვდებოდა ნაპირს, შეეძლო, საცა სურდა, გამოეცურა და წინაც დამიხვდებოდა.

არ ვიცი, რამდენი ხანი გავიდა. შეწყვიტა კი ძახილი...

— მეც აქა ვარ! ხა! ხა! ხა!— მომესმა

საზარელი ხარხარი.. გზის პირად გასწია ბუჩქნარი და თავი გამოყო ჩემმა გიქმა...

— პაპიროსი მომეცი, პაპიროსი!

უცბად მივაწოდე...

— აქ დამიცადე... ჩავეცვამ და ახლავე მოვალ!..

დავუცდიდი— როგორ გგონიათ?..

დაუჯერებელი ამბები

გაფიცულან, გაფიცულან!

გაფიცულან რეინის გზის მოსამსახურენი მთლად ერთიანად, დიდი და პატარა, ყოველთვის მტყუანი შეისრე და ყოველთვის მართლად ბოზდებო...

კმარა! რაც იყო, იყო... ძალიან ტუდი დრო იყო, ისე მოდიოდა ფული, თვლას ვერ გასწრბდით და ვეღარ გაუძლეოთ მცდურს... შეგვტყუოთ, ინტენდანტებზედ უარესად გაიტყუოთ სახელი.. მაგრამ ჩვენც კანთ ვართ, ქუდი გვსურავს და გვინდა კვალად კანად ვისსენებოდეთ...

გაფიცულან და ერთმანად დაუდგინათ: შესამად შეგვეტყოს, რაც ავიდეთ, ჩვენნი სინიღისის ოდენი სასჯელი გვეწიოს საქალაქად და საქალაქად, თუ დღეის შემდეგ კიდევ ავიდეთ ქრთამიო.

II

კოტე მუაშვილის უგრძნობა, რომ იმის პოემის, ჟურედ დაუბეჭდავ პოემის გმირად შეფუკვეკეს მაგივრად ძალიან კარგად გამოდგება დავით ბატონიშვილი, სოფლომონ მსაჯული, ლარიძე, თამაზ მუაშვილი, ივანე სარდალი, ქეთევან ბატონიშვილი, ქეშიშ დარდიმანდი და მრავალი სხვა და, ამბობენ, დღევანდელ ჩვენ მოდევნეთ სათრეულად თავის პოემაში სხვას ვისმე ხაბამსო. რაც შეეხება მეფე ერეკლეს ადგიანას, საქართველოს სახელაფანო მეფე უჩემოდან ადღებთ, ოდენად შემდეგშიაო.

III

ეს კი ქალებმა მიაშვეს, ჩვენმა განათლებულმა „ინტელიგენტმა“ ქალებმა:

შეიყარებით ქალები, მრავალნი ვიყუით და ჩვენი ქვეყნის გაჭირებაზე ჩამოყაგდეთ ღაზარაკი.

წარმომადგენელთ, თუმცა ძნელი წარმოსადგენია, მთელი საღამო ისე ვიკამათეთ, არც არავინ გაგვიკილაფს, არც არავინ გაგვიჭირავს... ასე გასინჯეთ, სასჯელ საგნის იქით სმაკრინტი არავის დაუძრავს.

სასჯელი საგანი ვი მეტად დიდი და მნიშვნელოვანი გეჭონდა,—ჩვენი ქვეყნის გაჭირება საზოგადოდ და კერძოდ ამ ომიანობისა გამო.

ბერი სჯისა და კამათის შემდეგ შევთანხმდით, რომ წარსულმა საუკუნემ სელიდან გამოგვტყდა მამაშაპული მამული და ჩვენდა სამწუხაროდ სწორედ იმავე საშუალებით დაგვდუნა, რომლითაც ევროპელი ჩანჩები გელურ ხაღხს

ოქროსა და ვერცხლსა სტინტლავენ ჩაღის ფასად დირებულ არაუში და რაღაც ზიზილ-ზიზილებში. წარსულმა საუკუნემ ჩვენც ეს ზიზილ-ზიზილები შემოგვთავაზა და ჩვენც ისე მივტყვიდით, თითქო ბავშვები, ეგვლაფრის უნახავი გელურები გვოფილიყავით. დრო-გამოშვებით „ახალ ახალი“ ზიზილ-ზიზილები შემოგვტყნდა ამ „განათლებას“, ეგრედ წოდებული მოღები და თან ქეიფი და დროს გატარება. გაგვიტყდა „განათლებულმა ცხოვრებამ“, ჩავითრია მორეგში და ისე გავეფანტეთ საუკუნეთა განმავლობაში წინაპართა სისხლით გაუღენთილი მამული, რომ დღეს-სვამდ, თუ ჭკუაზე არ მოვედით, ბოჯანოდ დაჩრებით და ჩვენს საკუთარ ქვეყანაში უცხონი ვაქნებით.

ამიტომ, ეს ერთხმად დავადგინეთ, უარყოფთ უოველგვარ მოღას, ქეიფს, უსაქმურობას

მოდლიულ

(გაგრძელება.)

ზეაზი

იხ. „თ. და ც.“ № 16

გაიანე. ზოგიც დღეს მოისმინე! რა ქნას საწყალმა, როცა მოგიჯალოებია! (ფინის)

მაკ. ნეტავი მე რაღა მინდა! ეგ კი არა, განო, დღეს არ შემოდლიან არავის ნახვა, შუადღემდის ძლივს ავდგები და სწორედ გითხრა დაქანცული ვარ. შენც იკმარე წვეულების მართვა, დავრჩეთ ჩვენთვის, პატარა ხანს სული მოვიბრუნოთ.

გაიანე. დღეს მაინც არავინ იქნება, ვარდა ქალღმრთის მოთამაშეთა. არჩილს და დარისპანს უკვე გაუთენებლივ ჩაუსვამთ როსტომი და იასონი. როსტომ ხომ, უეჭველია, ჯიბე ცარიელი ადგება.

მაკ. ნუ გეშინიან, არც იასონია მარჯვე მოთამაშე. (შემოვა გოგო)

გოგო. (გაიანეს) ქალბატონო! ბატონი გკითხულობთ!

გაიანე. კარგი, წადი, (გოგო გაღის) ცოტა ხანს მარტო დავტოვებ, მაკო!

მაკინე. არა უშავს რა. წადი შენს საქმეს მიხედ. (გაიანე გაღის. შემოდის ოქრო)

III

მაკინე და ოქრო.

ოქრო. ოჰ, მაკო! ამდგარხარ კიდევ და მე კი ჯერ ისევ ლოგინში შეგონე. (ხელზე ჭკონის)

მაკ. ეს კი იყო, შენ განხენებდი! სად იყავ, გენაცვალე?

ოქრო. მე და ყმაწვილებმა მინდვრისკენ ვავიარეთ... სხვა, შენ რას აპირებ, არ ემზადები მეზობლების სანახავად?

მაკ. დღეს არ შემოდლიან, რაღაც კარგად ვერა ვარ.

ოქრო. მაშ არც საღამოზე წამოხვალ სასეირნოდ?

მაკ. არა.

ოქრო. არა, მაკო, წამო, ნუ ჩაშლი ჩვენ დაწყობილობას. ამბობენ, მშვენიერი ადგილებია თურმე იქით. შენ და განო ეტლით წადით, ჩვენ კი ცხენებით გამოგყვებით.

მაკ. ვინ თქვენა?

ოქრო. ყმაწვილები და ქალები. ძალიან კარგი იქნება, რომ წამოხვიდე. კარგ დროს ვავატარებთ, ერთს კარგ ადგილს ჩამოვტყებით და ვიცი ჩვენი ყმაწვილები პატარას იქ იფებენ კიდევ. სოსიკოც თარს წამოიღებს.

მაკ. კარგი, რაკი ასე გულით გინდა— უარს ვერ გეტყვი. წამოვალ.

ოქრო. ისე რომ, ვადიწვევრება თუ არა მზე, ჩვენ ყველანი მზად უნდა ვიყოთ. როსტომმაც ხელი შემეწყო, საუცხოვო ცხენი ამომირჩია. აგერ შაქრო და პალიკო მოსალაპარაკებლად მოდიან. (შემოდის შაქრო და პალიკო. ხელზე ჭკონიან მაკინეს)

და კატობრიობის მომავალ საუკუნეების შესახებ ფიქრს და ოცნებას; დავტრიალდებით ჩვენს ოჯახში, ოჯახს და ქმარშვილს მოსამსახურეთა ანაბარად აღარ დავტოვებთ, არამედ ჩვენ თითონვე მოვუფლით და, თუ ერის ძლიერება ოჯახის სიმაგრესად არის დასაყრდენი, ვეცდებით ძველებურად აფუგავთ და გაყვადიეროთ ჩვენი ოჯახი. რაც შეეხება მოდას, უარყოფით, გემობთ, ჯვარს ვაძვავთ და ჩაწყვეტთ მის მიმდევართ! გვწამს, რომ შეიძლება ქალს ძვირფასი ტანისამოსი არ ეტყოს, მაგრამ მაინც უხდებოდეს. გვწამს, რომ ქალი ძვირფასი ტანისამოსით და სანაკადით კი არა, ზირადი დირსებით უნდა ბრწყინავდეს. თუ გაჭირდა ჩვენ ჩვენს მოდას შემოვიღებთ, ქართული ქალის, ზატიანის დასახდისის ტანსაცმელის მოდასა.

მოლლა ნასრ-ელდინ



პეტრუჩიო (კ. მესხი)

უ. შექსპირის კომ. „პორვეული ცოლის მორჯულები. დან“ (შექსპირის გარდაცვ. 300 წ. შესრულების გამო).

IV

ივინივე, **შაქრო** და **პალიკო**.

შაქრო. როგორა ბედნდებით, კნინავ, წუხანდელ საღამოს შემდეგ?

მაკ. გმადლობთ. ცოტა დავიღალე.

პალიკო. კნინავ, თქვენ კი არ აპირებთ წამობრძანებას ჩვენთან ერთად სასეირნოდ?

მაკ. არ მინდოდა წამოსვლა, მაგრამ ოქრომ ისე გულით მთხოვა, რომ უარი ვედარ უთხარი.

ოქრო. საქმე კარგად არის. ქალებს არ უნდა შევატყობინოთ?

შაქრო. მაშ, კაცო!

პალ. დამავიწყდა, თორემ მარიკას ვეტყოდი და ის სხვებსაც შეატყობინებდა. (გამოდის კნ. გაიანე)

გაიანე. ოჰ, ყმაწვილებს გაუმარჯოს! (ყმაწვილები მიუსაღმებიან. მაკინეს მიმართავს) მაკინე, ცოტა ხანს, გენაცვალე, ყმაწვილები მარტოკა დასტოვე, როსტომს ცოტა საქმე აქვს შენთან.

მაკ. უკაცრავად, ყმაწვილებო, რომ გტოვებთ. ოქრო, არ მოაწყინო სტუმრები.

შაქ. და პალ. არა უშავსრა, ბატონო! მიბრძანდით, მიბრძანდით. (მაკინე და გაიანე სასაღმში შედიან)

შაქ. მოდი, ოქრო, მე და შენ შევიართოთ მაშოსკენ!

ოქრო. რას ამბობ, კაცო! ჯერ ოთახში სადარბაზოდ არა ვყოფილვარ და ახლა უნდა მივექრე? რას ეგვანება?

შაქ. ნეტავი შენა, რალაც ცერემონიებს უნდები! სოფელში ეგენი არ გამოდგება. წავიდეთ ჩვენებურადა-ძველებურადა.

პალ. მაშ ბარემ სხვებთანაც შეხვიდეთ? ხომ იცით ქალების ამბავი? ცოტა ეჩინანები არიან, გაფხუკიანდებიან და იქნება კიდევაც სულ ჩაფუშონ!

შაქ. რას ჩაფუშამენი! ღმერთმანი, ცხელებითაც, რომ იწვევს მაშო ლოგინში, მაშინაც წამოდგება და სიხარულით მოევილება ცხენს ზურგზე, მეტად ყოჩაღად დაჰყავს. ის, რომ გააქროლებს, ფრინველია, სწორედ ფრინველი! შე ძალიანაც მომწონს ასეთი სიყოჩადე. ქალი ამისთანა უნდა, მაგრამ რა განსხვავებაა ორ დას შუა!

პალ. ოღონდაც, ოღონდაც!..

ოქრო. რომელ დებზე ლაპარაკობთ?

პალ. მაშოზე და ქეთინოზე.

ოქრო. ქეთინოზე? მე ის არ მინახავს! ვანა კიდევა ჰყავს მას და?

შაქ. კიდევ ეგ არის, რომ ჰყავს და კი ვერავინ იცნობს ხეირიანადა. უცნაური არსებაა. წარმოიდგინე, ხალხს ერიდება.

ოქრო. იქნება ბუნება ძუნწად მოჰქცევია, დაუშორებია როგორც თავისებზე ისე



ე. ს. თაყაიშვილი
თავმჯდომ. ამხ.ნაგი



ქართულ
კულტურ.

გ. ნ. ყაზბეგი
თავმჯდომარე

საზ. კავ.
გამგეობა



ა. მ. გოთუა



გ. მ. ლასხიშვილი



გ. ცინცაძე
წევრი-მდივანი

(გამგეობის წევრთა ნ. რამიშვილისა და გ. რცხილაძის სურათები ვერ ვიშოვეთ)

სხვებზედაც?!

შაქ. პირიქით, ოქრო, ქეთინო ძალიან ღამაზია, ენით აუწერელი. არც უქკოა, მაგრამ მფრთხალია, როგორც ირემი.

ოქრო. რატომ განომ არა მითხარა იმ ქალზე?

პალ. მაგისი რა მოგახსენოთ და ქეთინო რომ სათნო, გონიერი ქალია, ციდაჲ ჩამოფრენილი ანგელოზი, ამაში ექვი არ არის საზოგადოება მას კარგად ვერ იცნობს, ის მეტ დროს ბუნების მოტრფიალე და ამხანაგია.

ოქრო. (აღტაცებით) ოჰო, მხატვარია?! კიდევაც იმისთვის ყოფილა მაგისთანა. მაგგვარი ადამიანი უექველია მიეტანება ბუნებას, მასთან საიდუმლო კამათი ეყვარება, მაგნაირ ადამიანის ლტოლვა-მისწრაფება ხალხისთვის მიუწლომელი და გაუგებარი რჩება. თქვენ ცნობის მოყვარეობა გამიღვიძეთ იმ ქალისადმი, დიდად დაგიმადლებთ, რომ გამა-ცნოთ.

შაქ. მაგაზე ადვილი არა არის რა. გინდ ეხლავე წავიდეთ. მაინც გზა იქითკენ არის ესენიც ჩამოგვივლიან!

ოქრო. კარგი წავიდეთ.

პალ. წარმოიდგინე, ოქრო, თუ შემთხვევით არ შეხვდით იმას, ისე ადვილად ვერ ნახამ, რადგან გინდ ორი საათი იჯდე იმათ

ოთახში, მაინც ქეცინო თვალთ არ დაგენახვება.

შაქ. მაგას ჩვენ მოვახერხებთ, მე კარგად ვიცი ქეთინოს საყვარელი ადგილი სადაცაა. ის ხშირად ზის ჩეროში გადმოშუხუხუხე წყაროსთან თავს პატარა მშველით და ხატავს. იქნება ეხლაც იქ იჯდეს, ჩვენ უეცრად მივალთ, ვითომ ვსერირობთ, შემთხვევით გავივლით, რადგან ის მოსერირეთ არ უფრთხის ხოლმე. ისე ზურგს უკან მივეპარებით, რომ ვეღარ მოასწროს დამალვა.

პალ. თქვენ იცით!

ოქრო. შენ კი არ გამოგვეყვები?

პალ. არა, მე შინ წავალ და მარიკას ვეტყვი, რომ ყველას შეატყობინოს ჩვენი დაწყებულება.

შაქ. მაშ, ჩვენ წავიდეთ, ოქრო!

ოქრო. წავიდეთ! (გადაიან სამნივე ერთად)
ფ ა რ დ ა

მოკმედება მორა, სურათი III

(ენ. თეკლე ზურაბიშვილის ბალი, სახლის მოშორებით. რკინის ღობე აქვს. მშვენიერი იდილიური სანახაობა: ბაღში ყვავილები, გზები პატარ-პატარა ბილიკებად გატყვეილი, აქა-იქ ბუჩქნარები, ხშირი ხეები, მწვანე ბალახი ბიბინებს. ნაძვი, იფნა და წენგო სასიამოვნო სუნსა ჰფენენ გარშემო. ხეების ფართე ტოტები ისეა ერთმანეთზე გადახარხებულნი, რომ მზის სხივები თითქმის ვერ ატანს; მშვენიერი ჩრდილია. ხეებ შუა ბუნდათ მოსჩანან უზარმაზარი მთები. შორიდან გუგულის ხმა. საიდანაც ყრუდ ბულბულიც უსტვენს და სხვა

ჩვენ მოვდივართ

(ნაწყვეტები)

რანინდები..

როდის იყო რომ გაიარეს ამ რანინდებმა, სახე ამყუა და აღზნებულმა რანინდებმა!

რა მშვენიერები იყვნენ: თვალს ვერ ვაშორებ მათ გზას, მიფერენ მათკენ; ასე მგონია დავეწვიე კიდევც... აი ყურში მესმის მათი ხმა:

— ჩვენ ისევ მოვალთ, დავბრუნდებით კობტა გაზაფხულზე... ჩვენ ერთად ვიქნებით იმ ღროს, როდესაც მზე ამობრწყინდება!

გაიარეს... მათი კვალი ღრმად მოსჩანს, იგი არ იშლება...

ჩემი სულის სწრაფვა როდინად გადაიქ-

ცა. როდის? როდის?

სინათლე ჯერ არსად სჩანს! შავი უფსკრული ჰყლაპავს ქვა-კუთხედს სამყაროსას.

ჩემს გარშემო აღმართულია მაღალი კედელი, მინდა მტვრად ვაქციო ის, მინდა სინათლეზე გამოვიდე, მაგრამ შიშისაგან გამოწვეული კბილთა ღრქენა მოსვენებას აღარ აძლევს მოქანცულს სულს. მინდა ვიყვირო, მინდა შევძახო რაღაც დამმონებულ ძალას: „ქმარა, ჩვენ ფრთები შევისხით... აბჯრის ხმას ბრძოლის ველზე ჟღარუნთ გააქვს! იქ ბლომად არიან ჩვენებრ ცეცხლში გამოწრთობილნი, ჩვენ ხომ უკვე ვხედავთ განთიანს!“ — მაგრამ, ძალია უფსკრულისა მაჯლაჯუნასავით გულ-მკერდზე გვაზის და მისი ხელის

ფრინველების ჯღვიღ-ხვილია. ჯერ ისევ დილაა. მონისის ჩანჩქერის ქშული. ყველა ეს უნდა ერთ ჰარმონი. იყო გარდაქცეული. სცენაზე შეღებილი გრძელი სკამიკები: ერთი სიღრმეში, ორი კი მარჯვნივ და მარცხნივ. მარჯვნივ სკამიკასთან რგვალი მაგიდა. ზედ დასახატი ქალაღლები და წამლებია)

I

ქეთინო, შემდეგ **შაქრო** და **ოქრო.**

ქეთინო. (მეტად ღამაზი, კანტა ტანისა. დიდრანი სიტყვებით სავსე თვალებით გამოიყურება. შავი კიშკრით თმა თითქმის ფეხებამდის ნაწინადად ეშვება. ცისფერ კაბასია. მაგიდას მისდგომია და კატატებით რადიანს ხატავს)

შაქრო. (ტოტა ხნის შემდეგ გარედ): „აი ასე, ასე ოქრო! მოვედით, ეხლა საშიში აღარ არის“.

ქეთ. (ხმას რომ გაიგებს, მწერადად მატრიალებს თვალებს გარშემო. მოისმის ფეხის ხმა. ქეთინა შეკრთება. შემოფლენ შაქრო და ოქრო)

შაქ. დილა მშვიდობისათ, კნიაჟნა, იმედია, გვაპატიებთ ასე უდროოდ მოსვლას!

ქეთ. (ტკბილი, ნაწნარის ხმით) არაფერია! საპატიებელიც მცირეა!

შაქ. ნება მიბოძეთ გავაცნოთ. ეს გახლავთ თავადი ოქრო სარდიონიშვილი.

ქეთ. ქეთევან ზურაბიშვილი.

ოქრო. დიდად სასიამოვნოა თქვენი გაცნობა! შიკვირს, კნიაჟნავ, აქამდის ვერსად

შეხვდით? განოსთან რატომ არა ბრძანდებოდით გუშინ ღამე? მგონია როსტომი თქვენი მახლობელია?

ქეთ. დიდა, ბიძაშვილია. გუშინ იმისთვის ვერ მოვედი, რომ ბევრი საქმე მქონდა, მეორეც ესა, არ მიყვარს ხალხში სიარული.

ოქრო. თქვენი დაი სადა ბრძანდება?

ქეთ. შინ გახლავთ. გნებათ დავუძახო?
შაქ. ძალიან კარგი იქნება. თუმცა ბოღიშ ვინდით რომ...

ქეთ. აბა რა საბოღიშოა. ეხლავე დავუძახებ. უკაცრავად რომ მარტო დავტოვებთ. (მალე გავა. ოქრო და შაქრო მარტო დარჩებიან ოქრო გარინდებული სდას, ეტუება ტკბება ამ მშვენიერ სანახაობით)

შაქ. ოქრო, რას გარინდებულხარ, მოგწონს აქაურობა?

ოქრო. პირდაპირ სამოთხედ არის გარდაქცეული ეს ადგილი! იცი, შაქრო, ადამიანის ბუნებაში არის ისეთი წამები, რომ ენას ვერ გამოუთქვამს ის ნეტარება, რასაც გული და სული გრძობს! სწორედ წალკოტია აქაურობა! გრილი ჰაერი, უზარმაზარი მთები, რომელიც რისხვით დამყურებენ თავზე, ადამიანის ესთეტიურ გრძობას უკმაყოფილებენ! ადამიანი რაც უნდა უნიქო იყვეს, არ შეიძლება არ მოსწყურდეს ბუნებასთან კავშირი, მასთან ბაასი კალმით თუ სიტყვით.

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

გრძელი და მოუხეშავი უთვალავი ფრჩხილები ჩვენს თავში გაბრწყინებულ ნათელ აზრს მაგრად ჩასქიდებია!..

რათ არის ეგრე? ვინ მომცემს პასუხს, ხმა ამოიღეთ, მითხარით.

არავინა სჩანს! ირგვლივ წყველია, გარშემო სიცივე და ვზივარ მარტო ამ სევდების სამეფოში.

ვისია სამეფო? ვინ იყო, რომ აგვიშენა ეს? ვინ იყო, რომ შეგვრეკა შიგ და დაამწყველია ჩვენი სული?!

ჩვენ არ ვიყავით, ეს სევდის სამეფო რომ გადავლახეთ?

თქვენ აღზად ვახსოვთ, როგორ გაიპო ჰაერი იმ დროს, და როგორ განერთხენ ძირს ქვე წარმავლნი! აბობოქრებულმა ზღვამ გადმოხეთქა კიდები და შავი ცხოვრების მიჯაჭვული გემი დაღეწა! ჩვენ იმ დროს ცელქ ტალღებში ვთამაშობდით. მშვენიერი იყო ის დრო, ლამაზი, მომზიბლავი და საოცნებო რამ. ახლა კი სევდა, მხოლოდ სევდა...

და გავიძახი ყრუ სივრცეში: რად არის აგრე? პასუხი შორს, შორს გაისმის:—საპყრობილის შავს კედლებში ვარ, ეს კედლები სამარედ გადიქა, აქ აღამიანები უნუგეშოდ ჰყრიან, ღონე-მიხდილნი, დაქანკულნი, თავისიანების, მეგობრებისგან და სულის სწორისაგან მიტოვებულნი!..

მოულოდნელად შეეხვდი მას.

ტუსადის ვაგონიდან რაღაცას მელაპარაკებოდა, რაღაცას მანიშნებდა. მე ხელებმა კანკალი დამიწყეს, ჩემი სული წყვეა-კრულვას და მუქარას უგზავნიდა ვიღაცას... მოთმინება დავკარგე და წამოვიყვირე:

— არწივს ხომ ნავარდი უყვარს ცის წიაღში!.. ეგეც ხომ არწივია, ჩვენი არწივი! რათ დამწყვდიეთ, რათ შეაკვეცეთ ფრთები?! გაუშვით, ნუ უხშობთ მშვენიერ, აზრიან სიცოცხლეს.

ჩემს ახლოს მდგომმა თანდარმმა უხეშად გადმომხედა.

მატარებელმა უკანასკნელად ამოიგმინა და გაუღდა გზას.

აღარავინ იყო ჩემს გარშემო, მხოლოდ სიმარტოემ მომიყვანა გონს.

ჩვენ ავიწყვითეტე ჯაჭვები. მოვდივართ და მოვიმღვრით, მოვიმღვრით სიმღერას დაუსრულებელს; აღარა სჩანს ის მატლი, რომელიც შეძვრა ჩვენს გულში და ღრღნიდა ამ საუკეთესო ადგილს დაუსრულებლად.

ჩვენ მოვდივართ და ჩვენი სიმღერა გარს ევლებს მიძინებულ არე-მარეს.

ჩვენ მოვდივართ!..

ოლიმპიადა ბაქრადე

სად ხარ, ახლა, ძრისტმე, სად ხარ?

(ნახსენისა)

ქრისტე, სოფლად ხალხს ამცნებდი უკვდავ ქეშმარიტებასა, სიყვარულსა მოყვასთ შორის, წმინდა თავისუფლებასა. სად ხარ ახლა, ქრისტე, სად ხარ?! შეეშველე შენს ტაძარსა, სად ვაქრები კვლავ სჩადიან საქმეს, მეტად საზიზღარსა, ის მახვილი, რომელიცა გადაეცი შენ სოფელსა, დღეს უბყრია მოწამებრივ სისხლით შესვრილ კაცის ხელსა. დაინახე, თუ ვინ ამცნებს! შენს მოძღვრებას სოფლის შეიღებს, რომელსაცა მძიმე ჯვრის ქვეშ ასწავებდი შენს მსმენელებს. იმათ აზის ცხადათ დაღი სიბილწის და გარყვნილების, სიცრუვესა მეტყველებენ სატანჯველად დვიძლი ძმების. ბოროტს კიდევ გაუძლებდი: საბრძოლველად მერჩის გული, რომ გავფანტო სიბოროტე, კაცთა შორის ფესვ-გადგმული, მაგრამ გული გიღვლებდა ოდეს ხელავ ფარისეველს, ნიღაბით პირ-აფარებულს სულ გაყიდულს და საძაგელს, რომ ისიც კი... შენსა გვერდით თვის თავს ხალხი მოძღვრად სახავს, ვითომ სტირის მის სიმრუდეს და სიცრუვეს მისას ძრახავს!

ი. ფერადე

დანგრეული ოჯახი

(ს უ რ ა თ ი)

ძღვნად გიორგი ქუჩიშვილს

როდესაც გლახუნა კეთილადემ თავისი გათქვირებული ხარები შეშით დატვირთულ ურემში შეაბა, ორთავე ხელებით სათითაოდ ხარებს კისერზე მოხვია და, შეყვარებული რაინდივით, თითქოს თავის გულის სატრფოს ემშვიდობებო, თვალები და შუბლი დაუკოცნა და თან აღტაცებულმა წამოიძახა:

— ჰოი, თქვენი გამჩენის ქირიმე თქვენი, ჩემო მერცხლებო, ჩემო ნუგეშო...

ხარებმა იგრძნეს ასეთი ტკბილი აღიერსი პატრონისა... და თვალები სიხარულით აევსოთ... ამის შემდეგ გლახუნამ მოიხადა ქუდი, თვალები ზეცას მიაპყრო და ხმა-მადლივით სასოებით წარმოსთქვა: „ღმერთო დიდებულო, შენ იყავი ჩემი მფარველი გზაში და ჩემი საქონლის ავი თვალიდან მხსნელი“... და ამ სიტყვებთან ერთად სწრაფლ მოახტა ურმის კოფოს...

— აბა შენ იცი გლახუნა, — მიმართა ცოლმა, რომელიც აქამდის ჩუმად იდგა და თვალს ადევნებდა ქმრის მოძრაობას: ვინძლო დანაბარევი არ დაგავიწყდეს...

— მაგილო, მაგილო, — ჩემთვისაც არ დავიწყო წითელი ჩლუტები, ტიტინით მიმართა ოთხი წლის შაქრომ გლახუნას, და თან, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, დედის კალთას მიეკრა...

— კარგი, კარგი, — არაფერი დამავიწყდება, — დარდი ნუ გექნებათ. თუ მეტს არა — ნაკლებს არაფერს მოვიტან, — მხიარულად უპასუხა გლახუნამ და თან შოლტი გაატყლაშუნა ჰაერში, რის გამოც ხარები დაიძრნენ, ურემიც აქრაქუნდა და მალე მოეფარა თვალს... გლახუნას ცოლი მაიკო, კიდევ დიდხანს იდგა იმავე ადგილას და გაჰყურებდა იმ გზას საითაც ურემი წავიდა და თუმცა აღარა სჩანდა... სამაგიეროდ მოისმოდა ურმის თვლების ხმაურობა სოფლის ოღრო-ჩოღრო ორლობიდან...

— ღმერთო და წმინდა გივარგი, — თქვენ დამიბრუნეთ მშვიდობით სახლში ჩემი გლახუ-

ნა, — ჩაილაპარაკა თავისთვის მაიკომ და სახლში შევიდა...

გლახუნა გასცდა თუ არა სოფლის ორლობებს და გზატკეცილზე გადავიდა, მაშინათვე კოფოზე გასწორდა და თავისებური სიმღერა შემოსძახა: „მთაო, გადმიშვი, გადმიშვი“ და სხ...

გლახუნას საუცხოვო ხმა ხელს უწყობდა სიმღერაში, და მისი, ზარის მგზავსად, წკრილით და ნახად ამოძახილი, სწრაფლ მოედო ახლად გაღვიძებულ ბუნების საიდუმლო წიადს... ხოლო სიმღერას შეჩვეულმა საქონელმა, მძლავრად გასწია უღელსა და მხიარულად და მწყობრად მიაბიჯებდა ფეხებს...

ბინდებოდა... მზემ უკანასკნელი საღამო უძღვნა ქვეყანას, თავისი ოქროსფეროვანი სხივები წამოკრიფა და აუჩქარებლივ გადაესვენა მთის მწვერვალს... დაჰბერა საღამოს გრილმა სიომა, და ახლად ამწვანებული მინდორ-ველი ზღვის მღლევარე ტალღებს დაამზავსა...

აი, ამ დროს „ტირიფონის“ ტრიალ მინდორს მოუახლოვდა სიმღერით ერთი მეურმიე... თვალი გადაავლო მინდორს, რომელიც ისე საამურად ბიბინებდა, რომ ადამიანს თვალს მოსტაცებდა... მეურმეს ამის დანახვაზე სახეზე მხიარულების ღიმიმა გადაჰკრა: „სადღა უნდა ვიარო, — ჩაილაპარაკა თავისთვის, — აქვე გამოუშვებ, ერთი კარგად დავაძლობ ჩემს მერცხლებს ყანის ნაპირებზე და მამლის ყვილილს გაუდგები გზას, რომ აღრიანად შევიდგე — ში“...

ამ სიტყვებთან ერთად სწრაფლ გადმოხტა ურმიდან და ხარები უღლიდან გამოუშვა, რომელნიც ხარბად მისცივიდნენ მწვანე ბალახს, თვითონ იქვე ფარაჯა გაიშალა და ზედ წამოწვა, თან თვალს ადევნებდა საქონელს, რომ ყანაში არ შესულიყვნენ... მაგრამ საღამოს წმინდა სიომა და ბუნების მდიდრად გაშლილმა კალთამ სძლია ადამიანის გონება... და მეურმემ მალე ტკბილი ხვრინვა ამოუშვა. რაკი ხარებმა იგრძნეს, პატრონი არ გვიჯავრდება, გათამამებულებმა ღრმად შეტოპეს ახლათ ამწვანებულ ჯეჯილში...

ასე ტკილად ეძინა ჩვენს მეურმეს, როდესაც მასთან გამწარებული შივარდა ერთი შეიარაღებული, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, წიხლი ჩასცხო და თან დასკვივლა:

— ადგე, შე შამა... — რა ა გლიხარ?

მეურმე მაშინათვე წამოხტა და საშინელი ტკივილი იგრძნო გვერდში: ვერ მიმხვდარიყო რა იყო მ. ზეზი...

— რათა მცემ?.. შეეკითხა მეურმე შეიარაღებულ კაცს.

ღმერთმა ნუ გიცის, — რაზე გაგვიოხრე ყანა, შე უღმერთოვ, შენა...

მეურმე ახლა კი მიხვდა რაშიც იყო საქმე, შეშინებული წამოხტა და შეჰყვირა: „ვაიმე, იქნება ყანაში გადამივიდნენ ხარები“ და თვალღერება დაუწყო. მაგრამ დანახა, რომ მისი ხარები ერთ გლესს რქებზე თოკგახლართული ხელში ეჭირა.

— ვინ მოგცა ნება აქ ძოვებისა? — მკაცრად ჰკითხა მეურმეს შეიარაღებულმა.

— მე... მე... ნაპირზე ვაძოვბდი და დამძინებია... 'შიშით წარმოსთქვა მეურმემ...

— დაგძინებია?!. მაშ კიდევ იძინე, — უპასუხა შეიარაღებულმა და თან ანიშნა გლესს, რომელსაც ხარები ეჭირა, რომ წაესხა.

მეურმე მიხვდა, რომ ხაქმე სახუმარო აღარ იყო და შეეხვეწა:

— კნიაზო!.. რა უყოთ, დამძინებია, — რაც წანახელია — ფულს მოგართმევთ...

— მე ჩემი ავინაზლაურე ხარებით, — და შენ კი ღმერთს მადლობა შესწირე, რომ აგრე გტოვებ...

— რასა ბრძანებ, კნიაზო, — თავცოცხალი ხარებს ვერ დაგანებებ...

— მაშ გაძალიანდი, — უთხრა, ამ სიტყვებთან ერთად მოახტა ცხენს — და გზას გაულდა...

რაკი ხვეწნა-ვედრებამ არ გასკრა, გამწარებულმა მეურმემ სახრეს ხელი წამოავლო და გადაეღობა იმ გლესს, რომელსაც საქონელი მიუღიოდა...

— სად მიგყავ, სად? და ხელიდან გამოსტაცა თოკი, რომელიც ხარებს ჰქონდა მობმული...

გლესმა იგრძნო, ამ გამწარებულ კაცთან ბრძოლა არ გამომადგებოდა და ცხენზე მჯდომ მიმავალს გასძახა:

— მოურავო, ხარები წამართვა მიშველე!..

მხედარი თუმცა მოშორებით იყო, მაინც გაიგონა, ცხენი სწრაფლ მოატრიალა, გაშმაგებული მივარდა და რამდენიმე მათრახი უთუთა თავხედ მეურმეს...

— რათა მცემ?.. თუ რამე წამიხდენია — ფული მიირთვი: ხარებს არ დაგანებებ, არა...

— გაუშვი ხელი? — ბრძანები დასკვივლა მოურავმა, — გაუშვი, თორემ შავ დღეს დაგაყენებ...

— არ გაუშვებ, ახლა, — დაიძინა მეურმემ და ხარები თავისკენ გამოსწია. გაბრაზებულმა მოურავმა უმოწყალოდ დაუშინა მათრახი... მოთმინებიდან გამოსულმა მეურმემ ველარ აიტანა ასეთი უსამართლო და უღიერი მოპყრობა და რაც ძალი და ღონე ჰქონდა მოურავს სახრე მოუქნია... სახრით გამწარებული მოურავი დაიკლანა და გამხცვებულმა ხანჯალი ჩაჰკრა მეურმეს შიგ გულში...

— ვაიმე, ოჯახ... ველარ დაათვა მეურმემ, დაეცა და მკერდიდან წითელმა შადრევანმა ამოხეთქა...

— არც ახლა გაუშვებ! — მკაცრად დასძახა მოურავმა და სწრაფლ ცხენი გაქუსლა...

ვანო საათაშვილი

წერილები მეკობართან

ქათველ მუსულმანების შესახებ.

ქვირფასო მეკობარო!

წინა წერილში მოგწერე, თუ როგორ სწყინდა ქართველ მუსულმანს სელმანს, როდესაც ქრ-სტიანი ქართველები „თათარს“ ეძახდნენ.

ახლა კი მოგწერ სულეიმანის ამბავს!.. სულეიმანი სწავლობდა აქაურს საშუალო სასწავლებელში. ამ სასწავლებლის მოწაფეებმა შვიდი წლის წინად მასწავლებელთა ხელმძღვანელობით განიზრახეს წასვლა ქუთაისში და იქიდან გელათსა და მოწამეთში... სულეიმანს მეტად სწყუროდა ამხანაგებთან ერ-

თად მოგზაურობა... თანხმობა განაცხადა პირველხანად და ნუსხაშიც ჩაეწერა... მაგრამ ორი დღის შემდეგ თვალცრემლიანი მოვიდა და მასწავლებელს უთხრა:

— მე ვერ წამოვალ ქუთაისში...

— რა მიზეზია? — ჰკითხა მასწავლებელმა: შენ მაგივრად ფულს მე შევიტან, ოღონდ წამოდი!..

— საქმე ფული არაა, — მიუგო სულეიმანმა: მამა მიშლის იქ წასვლას, — „შენ იქ გაქრისტიანდებო...“

მასწავლებელი სახტად დარჩა...

საბრალო სულეიმანი!.. რა რიგ გულგატეხილი იყო შემდეგში მამის ასეთი საქციელით... მაგრამ სულეიმანის მამას რომ შესძლებოდა მოკლე დროით ღრმად განსჯა და სალი გონების თვალთ რომ დაკვირვებოდა საქმეს, სულეიმანს ქუთაისში წასვლას არ დაუშლიდა... მართლაც, რა აქვს საერთო გელათის დათვალიერებას მუსულმან ქართველის მიერ ქრისტიანობის მიღებასთან?! სრულიად

არაფერი, მე ხომ ქრისტიანი ვარ. მე დიდი სიამოვნებით დამითვალიერებია დიდებული მეჩეთები მუსულმანებისა სტამბოლს, ალექსანდრიასა, ქაირსა და სხვაგან, ალტაცებული დავრჩენილვარ მათი სილიადით, სილამაზით და საღმრთო გამომეტყველებით, მაგრამ ამ გარემოებას ჩემთვის გული არ შეუტყვევინებია ქრისტიანობაზე...

მაჰმადიანთა საღმრთო წიგნი „კურანი“ სრულიად არაა წინააღმდეგი მეცნიერების და ხელოვნებისა... ცოდნის შეძენა — მისი აზრით, ალაშქრებს გონებას და კაცს დაუახლოვებს ღვთაებას...

მუსულმანთა სჯულის იყენენ მრავალნი მეცნიერნი: ექიმნი, პოეტნი, სჯულის მღებელნი...

ეს ქეშმარიტება ალბად სულეიმანის მამამ არ იცოდა. მაგრამ იმედია, სულეიმანს იგი შეგნებული ექნება.

შენი მეგობარი ი. თეზბიტელი

ცოლის წერილი ქმართან ბრძოლის ველზე*)

ჩემი სიცოცხლის ვარსკვლავო,
ყვავილო ჩემი სულისა,
შორს წასულს წიგნს გწერ და მოაქვს
შენთან მას ტრფობა გულისა.
სულით და გულით შენთან ვარ,
შენ დაგფრენს ჩემი ფიქრები;
აქ ყოფნა მომეწყინა და
ნეტავ მაქ როდის ვიქნები!?
ფიქრობ როგორმე ფრთებ გაშლით
გადმოვიფრინო შენსკენა;
ნეტავ მაქ ვიყო, სულიყო,
შენს მკერდზე ჩამომასვენა!.. —

აქ როს იყავი, სიტყვებით
თუმც გაწყეინე პატარა;
ამ ქვეყნად მუდამ სიამით
ნეტავ რომელი დამტკბარა? —
ტებილ ცოლ-ქმარს რომ გაუშლიათ
საწოლი თოხის ტარზედა,
მათაც შეხვდებათ ხ. ნდახან

საწყენი რამე თქმაზედა.
მაგრამ ასეთი ცოტა რამ
აწლა რა მოსატანია;
ითქვა, გაფრინდა, — სიტყვასთან
საწყენიც წანატანია;
ხანდახან უმიზეზოთ რომ
აჯავრებს ურთერთს ცოლ-ქმარი,
სიყვარულს ნიშნავს, ძულების
ძლიერ შორს არის საზღვარი...
მომწერე, ნება მომეცი
რომ მაქ მოვიდე შენთანა;
უშენოთ ველარა მართობს
ცა-ფირუზ, ზურმუხტ-ქვეყანა. —
დროებით ჩენი სიშორე
მდგომარეობის ბრაღია;
შენი გზისაკენ მიჰიარავს
მუდამ დღე, გულო, თვალია.
შენს კარგათ ყოფნას, სიცოცხლეს
ღმერთს ვთხოვ ვედრების თვალითა;
თავს დაგტრიალებ ფიქრებით,
გიგონებ დღით და ღამითა.
შენთან ვარ სულით და გულით,

*) ეს წერილი ჯარისკაცის ხელშია ნაპოვნი ვბე-ქდავთ უცვლელად.

შენთან არს ჩემი გონება;
სიყვარულს ჩემსას შენდამი
ნეტავ რა შეეწონება?!

ნეტავი ნატვრა ამიხდეს
და ჩიტი ვიყო პატარა,
ცხრა მთა, მინდორი, ტყე, ველი
სულ ფრენით გადმომატარა.
გავჩნდები შენთან, სიცოცხლეც,
უბეში ჩაგიგორდები;
შენსკენ მომიწვეს გული და
აქ სევდა მიპყრობს, ელონდები...
მოკითხვას გითვლის ჩვენები,
აქ ყველა კარგათ არის;
ჩემთვის ბურუსობს უშენოთ,
თორემ ისე კი ღარია.—
რა ვუყო, დარდას გავუძლებ,
ოღონდ შენ იყავ კარგათა;
თავს გაუფრთხილდი, გამხნევედი,
ფრთები გაშალე ლაღათა.

გ. ლადოშვილი

ჩვენი სოფელი

თუ სოფელი დინიერია—ქვეყანაც წელშია გამართული... დღეს კი ჩვენი სოფელი მრავალს სიღუპსტინეს განიცდის: მუშა-სეფის დაკლება ომში გაწვევის გამო, მოუსაფლობა, საშინელი სიძვირე, გაუნათლებლობა, მეურნეობის ძველებური წესი, სოფელში ჩანჩ-წურბელების თარეში და სსვ. რომელი ერთი ჩამოთვალეს კანტა... ხოლო საცა ხალხი სიღარიბით დონე-მიხდილია, უკმეღ-უსმეღი, ჩაუტმეღ-დაუსურაგი, აქ ვერც სელფონება—თეატრი, მწერლობა, მუსიკა და, საერთოდ, კულტურა გაიფურჩქნება და, შეიძლება, სამუდამოდ ჩანელდეს...

საჭირთა ჩვენს სოფელს—მეურნე გლეხაკობას—უფრო მეტას უურადლებით მოგვეურათ, მისი გულის ნადები და გაჭირვება მათივე ბავით მოვისმინათ ..

აქ გბეჭდავთ ერთი კატრეთელი მეურნე-გლეხის წერილს უტფელად (შეგა და შიგ კერძად ადგილთა გამოკლებით) და, დაე, ჩვენი ქვეყნის კულშემატეიგართ გაიგონ, დღეს რას უნდა მიაქციონ ურადლება საჩქაროდ საქმით და არა ცაღიერი სიტუეთით...

სოფლის ჭირ-გარამის შესახებ წერილებს, თეთთ გლეხთაგან დაწერილს, კვლავაც დაგებულა; ეველას ვსთხოვთ, ასეთი მასალა მოგვაცაოდონ.

პარიკო წერილიდან

.....გოგირდის ვასაქირს განვიცდით...
...ისე ვარ დადონებული, რომ არ ვიცი, რა გზას დაგადგე? შერე ამ დროს, კაცო რა სიღუპსტინეა სოფელათ!.. ვინ ასწერს ან ვინ აიტეიებს სოფლისთვის თავს? ბუერი ტარიელი სიტუეთით არახუნებს, საქმით კი არავინ უწედის ხელს და ღამის მთლად ჩაკვდეს მეურნეობა. მუშა დღეში 1 მ. 20 კ., (ზოგან 2 მ., ხანჯიც მაშელის პატრონისა) ისიც არ იშოვება და განაღა ამასე მეტი ცხოვრების აზრახება შეიძლება?!.. კული დაგწელება და თვალზე ტრემელს ვეღარ შეიშრობ, რომ დანახობროგორი მამულები ფუჭდება შეუმუშავებელი .. აი წერილის საწერად რა ვზიარ, ვერ ვისვენებ და ცაღი თვალა, გიორგი მეფე-სავით, ვენახისკენ მიჭირავს.“

დიმ სოლოლაშვილი



მარტ. დრამბ. დახმა სახლობ სახლში 18 აპრ. წარმოადგინა შექსპირის უკვდავი მეფე ლარი“. პიესას საერთოდ მომზადება აკლდა, თითქო გაცრცენილი ვენახიო, მთლიანი სული, აღფრთოვანება არ ახლდა. ვინც ღირსეულნი აღმასრულებელნი უნდა ყოფილიყვენ ნაკისრ როლების (და იქნებოდენ კიდევ, რო ვსურვანთ), ისინიც კი შიგა და შიგ თუ გამოაშუქებდენ ხოლმე: ჩანან დრო და ადგილი ხელს ვერ უწყობდა პიესის შეთანხმებულ მომზადებას. აღსანიშნავნი არიან ვ. გუნია (ლირი), ნ. დავითაშვილი (კორდელი), გ. იშხნელი (კენტი), ი. ზარდალიშვილი (ედგარი), ვ გამყრელიძე (გლოსტერი), მ. სარაული (ოსვალდი). დიდებული ხუმარა—გაჭკრა, დაიკარგა. პიესაც თითქო შეგბეჩილ-დაკარული იყო. საზოგადოება—ხალხი კი აუარებელი დავსწრო. რამდენად სასიხარულოა ჩვენი ხალხის ასეთი გატაცებით სიარული თეატრში, იმდენად სამწუხაროა, რომ ქართველი ხელობითი მსახიობი თავისგან დამოუკიდებელ გარემოებათა გამო, ვერ ახერხებს მაყურებელს ნამდვილი ესთეტიური სიამოვნება აგრძნობინოს და თვითონაც არ ეწამოს... უსაფანო

სახალხო სახლში კვირას, 17/IV ბ-ნმა გოძიაშვილი გამართა კონცერტი. კონცერტის დაწყებამდე ბ-ნმა კასრაძემ წაიკითხა ფრიალ საყურადღებო ლექცია: „უხელო რაფაელნი და მათი ცისფერი ყანწები“. მეტად ცუდი მოციქულები შეჭვდნენ ფუტურისმის საქართველოში, ფრიალ ადრე გამოილაშქრეს ჰაერში მოსიარულეთ—კარდონის მახვილებითა.

ქართველი საზოგადოება შესაფერის წყრომით შეხვდა „უცნაურ ფუტურ ზმს“, რომელიც სრულებითაც არ ემსგავსება მარინეტის მიერ წარმოდგენილ დებულებათ. მაშ რა არის იგი?—თითქმის არაფერი, იგი უფრო ქართულ ოცნების ნაყოფია და თვით ამ ახალგაზდათა მიერ წარმოდგენილი სახარება, ეს პირველი აღსარება-მანიფესტი ცისფერ-ყანწელებისა, მხოლოდ აყროლებული „ნაგვის ყუთია“, ქართულ ჰაერის მომშხამველი, „სიზმრის ბოდვა“ და სხ. არაფერიო. ბ-ნი კასრაძე შეეხო ფუტურისმის აღორძინებას იტალიაში, სთქვა გაბრიელ დ, ანუნციოზედაც, როგორც პირველ მომხრეზედ ფუტურისმისა, ძველ მწერალთა ბანაკიდან მოიხსენია მარინეტი და სხ. სამწუხაროდ, ბ-ნ მომხსენებელს შესაფერი მრევლი არა ჰყავდა და ბევრი ამოქნარებდა.

ბ-ნ გოძიაშვილის კონცერტში საყურადღებო იყო მხოლოდ ეროვნული ელფერი და სხ. არაფერი. სუსტი იყო როგორც ტრიაო, აგრედვე სიმღერები და მშვენიერი სოლო „გამაგონე“ ფრიალ უხერხული გამოდგა გუნდისთვის. საერთოდ ახალი არა იყო რა; ისევ ძველი სიმღერები და სხ. ჩვენი ძველი ქართული სიმღერები, რაგინდ ძველიც იყოს, ყურადღებას არ არის მოკლებული, მაგრამ მათი სუსტად შესრულება ღირსებას უკარგავს. ახალი იყო „ფანდურის სათამაშო“, ნალარა-დაირით, რომელიც ხალხმა სამეზის გაამეორებინა. ჩვენი კონცერტების გამართველთ სენად დასჩემდათ, ქართული ცეკვის პარადიგების ჩვენება. კვირის კონცერტზედაც ასევე იყო, ყურადღებას იქცევედა მხოლოდ ბ-ნ გოძიაშვილის თამაშის სიმკვირცხლე, რომელიც ერთი უდიდესი ღირსებათაგანია ქართულ ცეკვა-სახიობისა. ხალხი ბლომად დაესწრო. გოგლა

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე ბ ი

◆ **მ. მ. საზარკოვ-აბაშიძისა**, ჩვენი დამსახურებული მსახიობქალი, ავადაა.

◆ **თამარკობას**—თამარ მეფის დღეობას, 1 მაისს, ქალთა „განათლების“ სკოლის თაოსნობით დიდი დღესასწული გაიმართება: დილით დიდუბის ეკლესიაში, შუადღისას სახაზინო თეატრში.

◆ **მ. ჯანაშვილმა** დასწერა ახალი ისტორიული გამოკვლევა „თამარ მეფე“.

◆ **„თეატრი და ცხოვრების“** შემდეგი (18) ნომერი საგანგებოდ თამარის ხსოვნას მიეძღვნის.

◆ **გმოსან ს. აბაშელის** სასარგებლოდ ლაღა გელევიანიშვილს თავის ნაცნობთა შორის შეუ-

გროვებია 24 მ. აქედან 12 მან. რედაქციამ მიიღო გადასაცემად, ხოლო 12 მ. თვით გადაუცია.

◆ **ნ. გოციჩიძე თელავს** გაიწვიეს საგასტროლოდ 2მ აპრ.

◆ **დღეს დილით** სახალხო სახლში გ. ჯაბაურის თაოსნობით წარმოდგენილ იქნება „ქრისტიანე“.

◆ **მგ. ნინოშვილის დილა** პ. გელევიშვილის ლექციითურთ სახალხო სახლში გაიმართება 1 მაისს.

◆ **ახალი კლუბი** საგანგებოდ დეკორაციებს ახატვინებს.

◆ **ხარუზხის კლუბი**, თვის უნებლიეთ თუმცა შევიწროებულ დარბაზშია, მაინც თავის სტუმართათვის მუდამ სათანადო გასართობებას მართავს და მალე საზაფხულო შენობაში გადავა.

◆ **სცენის მოქმადის რ. სალაშაიას** სახალხო სკენაზე 20 წ. მოღვაწეობის აღსანიშნავად ამ მოკლე ხანში სახალხო სახლში სადღესასწაულო წარმოდგენა გაიმართება.

◆ **დ. ჩოხატაურში** ეგ, ნინოშვილის სახელობის სამკითხველოს გამგეობამ დაადგინა ადგილობრივ თეატრში—მაისის 1-ლს გამართოს „თამარ მეფის საღამო“, შემდეგის პროგრამით: 1) მიხ. ხერხეულიძე წაიკითხავს მოხსენებას—„თამარ მეფის ეპოქა“; 2) წარმოდგენილ იქნება დ. ერისთავის „სამშობლოს“ უკანასკნელი მოქმედება; 3) სიმღერები და ლექსები და 4) თამარის შესახებ აკაკის ლექსებიდან დიდიგმის ცოცხალი სურათები.

◆ **ქართ. კულტ. მოქმ. საზ-ის** თაოსნობით დღეს, 24 აპრ. „ახალ კლუბის“ დარბაზში დ. კასრაძე წაიკითხავს ლექციას „უხელო რაფაელნი და მათი ცისფერი ყანწები“.

◆ **ახალი პიესა** დასწერა შალვა დადიანმა. ეგება თამარის ხანას, შეიცავს 3 მოქ. და „ვარამი“ ეწოდება.

◆ **შალვა დადიანის** თაოსნობით მოკლე ხანში სახ. სახლში წარმოდგენილი იქნება ს. შანშიაშვილის პიესა „უგვირგვინო მეფენი“.

◆ **ქართველ მოღვაწეთა აზარაპის** აშენების მოწოდებას ხარკოვის ქართველი ახალგაზდობა დიდის თანაგრძნობით შეხვედრია და ფულსაც აგროვებს შესაწევრად.

◆ **ხარკ. სტუდენტთა** ერთი ჯგუფი გვწერს: საღამოს გუძღვნით თავის საყვარელ სამშობლოში დაბრუნებულს სამშობლოს ღირსეულ შვილს თ სახოკიას. ვუსურვებთ ჯანმრთელობას, რომ კვლავ გაბედულათ ვფრიალებინოს დროშა ქართველ ერის კეთილდღეობისა და უკეთეს მომავლისა.

◆ **შიო მღვიმელის საღამო** ჩოხატაურის თეატრში მ. ხერხეულიძის თაოსნობით გაიმართება მოკლე ხანში. მონაწილეობას განსაკუთრებით ბავშვები და მოზრდილი მიიღებენ.

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

უკვე იბეჭდება
ფელსხათვის საჭირო და სასარგებლო წიგნი

უცხო სიყვანთა სრული ლექსიკონი

ანუ ქართულს ენაში შემოსულ უცხო სიტყვათა ახსნა-განმარტება

შედგენილი იოსებ იმედაშვილის მიერ

გეორგე შევსებულ-შესწორებული (პირველ გამოცემაზე ბევრად გადიდებული). წიგნი ახსნა-განმარტებულია სამოც ათასამდე (60000), უცხო ენათაგან (ფრანგულ, ინგლისურ, ლათინურ და სხ.) შემოსული, სიტყვა და ანდაზა წიგნი შეიცავს ათას ექვსას სვეტამდე, მოზრდილი ზომისაა, აწყობილი იქნება ახალი კორპუსის მთავრული და ჩვეულებრივი ასოთი, ჩასმული ინგლისურ საუკეთესო კალენკორის ყდაში, მოოქოვილ-მოვარაყებულ ასო არშიებით შემკული. ვინც ისურვებს, წიგნზე დაიბეჭდება მისი სახელგვარის პირველი ასოები.

ხელისმომწერთათვის გაგზავნით ღირს ორი (2) მანათი (ფულის გადახდა შედევითათა შეიძლება: ხელის მოწერის ღირს 1 მან., დანარჩენი—წიგნი გამოსვლის ეამს ახალ ხელის მოწერთათვის 2 მან. 50 კაპ.)

ხელის მოწერა მიიღება: უფრ. „თელავრი და ცხოვრების“ რედაქციაში „სორაპანი“-ს სტამბაში). ფოსტით: Тифлисъ. Ред. „Театри да Цховრება“
გ. იმედაშვილი.

თბილისი და გორაკობა: შედევნილი და სხვა. ბილგა განცხადებანი. კანზე—
რელი ვაგრადა—60 მან., ნახევ.—30 მ., გილით—15 მ., მარჯ.—8 მ.
ეკ. წიგნი—100 მ. უკან—70 მ. წიგნი ვეზომე. უფრ. ქალ. გარ. შემოქმ. მოკვ.
იფ. რედ. „Театри да Цховრება“
Иос. Имедашвили.

1916 მიიღება ხელის მოწერა 1916

უოველკვირეული სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო-სამხატვრო, საზოგადოებრივ შინაარის სურათთბიანი უფრნალი იშმორისტული განყოფილებით, შარეებით და კარიკატურებით

წილიწალი „თელავრი და ცხოვრების“ წილიწალი გამოცემისა შიოთხე
1916 წელსაც გამოვა

ჩვეულებრივი სრული პროგრამით, უკვე ცნობილი რედაქციით, სახელმძღვანელო და ახალგაზრდა მწერალთა მონაწილეობით.

უფრნალი პარტიათა გარეშეა, პროგრესული მიმართულებისა უფრნალში ხუთასამდე სურათი დაიბეჭდება

ფასი: წლიურად ისევ 5 მ., ნახევ. წლით—3 მ. ფულის შემოტანა ნაწილ-ნაწილადაც შეიძლება. ხელის მოწერის ღირს—2 მ. მისში—2 მ. ენკენისთვის 1 მ. ვინც მთელი წლის გადასახადს ამ თავითვე შემოიტანს, ამა ქრისტეშობისთვის ნომრებიც გაეგზავნება.

ხელის მოწერა მიიღება „სორაპანის“ სტამბაში (მალათოვის კუნძ. № 1, ვორონცოვის პატარა ხიდის ყურში, მუხრან-ბატონის სახ.) იოსებ იმედაშვილთან დილით 9—2 ს. საღ. 5—7 ს. ფოსტით: Тифлисъ, ред. „Театри да Цховრება“—Иос. Имедашвили.
რედაქცია-გამომცემელი ანა იმედაშვილი
ტელეფონი № 15—41.

„ახალი კლუბი“

მართი კვირის პროგრამა 24 აპრ. 1 მაის.

ორშაბათი — სინემატოგრაფი, სიმებიანი ორკ.

სამშაბათი — საოჯახო საღამო; ორკესტრი

ოთხშაბათი — სინემატოგრაფი, სიმებიანი ორკ.

ხუთშაბათი — ქართული წარმოდგენა (უფასოდ);

პაპაძე სინემატოგრაფი, ორკესტრი.

შაბათი — ოპერეტა.

კვირა — კლუბი გადავა საზაფხულო ბინაზე. საზოგადო სადღის ხელის მოწერით. საზანდარი; ორკესტრი; სინემატოგრაფი.

დასაწყისი: კონცერტებისა საღამ. 9 საათ., წარმოდგენისა და სინემატოგრაფი. საღ. 8 ს. **შინაგვლელი** ფასი ჩვეულებრივია, მხოლოდ სამშაბათს და შაბათს იხდინა: მანდილოსნები და სტუდენტები (ფორმაში) ნ. კ. მაშაკაცები 1—05 კ.



ქართულ კულტურის მოყვ. საზოგადოება

„ახალი კლუბი“

კვირას, 24 აპრილს

ილით **დ. მასრაძე** წაიკითხავს ლექციას:

უხელო რაფაელნი

და **მათი ცისფერი ყანწები**

ლექციის შემდეგ კამათი.

დასაწყისი შუადღის 12¹/₂ ს.

ფასი 1 მანეთიდან — 20 კ.დგ.

სახალხო სახლი

ორშაბათს, 25 აპრილს, 1916 წ. ქარ. დრამ. დასის მიერ.

წარმოდგენილი იქნება:

კაელები

ტრაგედია 5 მოქ. უ. შუქსტირისა, თარგ. ი. მაჩაბლისა მონაწილეობას მიიღებენ: დავითაშვილი ნ. ქიქოძე, ანეტა ბეჟანიშვილი ს. აბაშიძე ვ. გუნიანი ვალ. გომელიაური შაქ. თარაღაშვილი ი. იმედაშვილი ილ. იშხნელი გ. ხარდალიშვილი ი. მამფორია ილ. სარაული მ. გვარამია გ. გელგვანოვი. გ. ვარვარიძე ვ. კორიშელი. დასაწყისი საღ. 8 საათზე ადგილების ფასი 15 კ.დან 1 მ. 50 კ.მდე ადმინისტრ. ქართ. დრამ. საზ.

„განათლება“

წარმოდგენილი იქნება

ქ. თბილისში ოლღას ქუჩა № 6.

კვანება აკენებს: „თეატრი და ცხოვრება“, „თახ. აზრი“, რეპ. მათრახია, „საქართველო“, „Тифлисский Листок“, „Русское Слово“, „გორახია“, კედლის გაღუნდები და სხ. და სხ. ქართული წიგნები. ფული რა წერილები უნდა გამოგზავნოს შემდეგი ადრესით: Тифлисы, почтовый ящик № 96, С. Таварткиладзе.

ნაძალადვის თეატრი

კვირას 24 აპრილს

ნაძალადვის სცენის მოყვარეთა და მსახიობ გ. იშხნელის მონაწ. წარმოდგენილი იქნება

დღენი ჩვენი ცხოვრებისა

სტუდენტ. ცხოვრ. 4 მოქმ. ანდრეევისა

მონაწილეობენ: მარგველაშვილი, ს. გოგაშვილისა, კუკუაშიძე, ბერძენიშვილი, მიხაშვილი, ბატ. გ. იშხნელი, გაბინაშვილი, კულუხაშვილი, სვანიძე, ძაძაძია, გოგაშვილი, ჯადოშვილი, კანდელაკი, შვიშვილი, ხინკა, ბედინაშვილი, მაჭავარიანი და სხ დასაწყისი საღამოს 8 ს.

ადგილების ფასი 20 კაპ. 40 კაპ.

მორიგი გამგე მუტუხელოვი.

რეჟისორი ს. გოგაშვილი.